

نگاهی به جایگاه بخش صنعت و معدن در اقتصاد

دکتر مهدی فتح اله، رییس موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ایران

دهم تیر ماه بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی روز صنعت و معدن نامیده شده است. اختصاص این روز فرصت مناسبی است که به مهم ترین موتور محرکه اقتصاد یعنی بخش صنعت و معدن نگاهی اندیشمندانه شود چرا که این بخش نقش بسزایی در اشتغال پایدار، افزایش تولید ناخالص ملی و افزایش در آمد سرانه کشور دارد.

بررسی آمار و ارقام مربوط به ارزش تولیدات بخش صنعت و معدن در برنامه سوم و چهارم توسعه حاکی از رشد مطلوب این بخش می باشد. در این راستا اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به ویژه در بخش معدن باعث شده است تا این بخش به رشد خود ادامه دهد به گونه ای که در برخی از سالها ارزش تولیدات این بخش فراتر از اهداف تعیین شده برای آنها در این برنامه ها بوده است. به دلیل تسری شرایط یاد شده، سهم بخش صنعت و معدن از تولید ناخالص داخلی طی سه سال نخست اجرای برنامه چهارم توسعه فزاینده بوده و به ترتیب معادل ۱۹/۷، ۲۰/۵ و ۲۰/۸ درصد گزارش شده است. با این حال در سالهای اخیر بدلیل مسائل ناشی از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه، شرایط تحریم و نوسانات نرخ ارز رشد بخش صنعت تحت تاثیر قرار گرفته است.

بر مبنای آمار و اطلاعات بانک جهانی، ایران از جایگاه مناسبی در میان کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا(منا)، در خصوص سهم بخش صنعت از تولید ناخالص داخلی، برخوردار است.

فزاینده‌گی این شاخص با مراتبی متفاوت برای کشورهای نظیر گرجستان، مصر، آذربایجان، اردن، ارمنستان، عربستان، افغانستان، عمان، امارات متحده عربی، پاکستان، قزاقستان، سوریه و ازبکستان نیز دیده می شود. حال آنکه بر اساس اطلاعات بانک جهانی این شاخص برای کشورهای ترکیه، عراق، کویت، قرقیزستان، لبنان، تاجیکستان، یمن و ترکمنستان، کاهش یافته است. در این زمینه، انتظار می رود با رویکردهای جدید دولت که در لایحه برنامه پنجم توسعه نیز لحاظ شده (مبنی بر حمایت از سرمایه گذاری خطرپذیر در صنایع نوین و توسعه زنجیره های پتروشیمی) شاهد بهبود مضاعف در روند یاد شده باشیم.

چنانکه ملاحظه شد اگرچه رشد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن در کشورمان در مقایسه با سایر کشورهای منطقه مطلوب به نظر می رسد اما همچنان چالش هایی در تسریع روند رشد و توسعه این بخش جهت دستیابی به رتبه اول منطقه ای به چشم می خورد که برای حل این مشکلات لازم است تنوع در روشهای تامین مالی مورد توجه قرار گیرد تا بتوان هم از منابع داخلی و هم از منابع خارجی استفاده کرد.

همچنین برای ایجاد و حفظ بازار داخلی و نفوذ در بازارهای خارجی نیز لازم است حمایتهای معقولانه و منطقی از بازار داخلی، مشارکت با سرمایه گذاران خارجی برای نفوذ به شبکه های بین المللی فروش، ارائه تسهیلات ارزی و ریالی مناسب در جهت پشتیبانی از تولیدکنندگان محصولات صنعتی و معدنی و پشتیبانی سیاسی و مشاوره ای از صادرکنندگان فراهم شود.